

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, OIB: 49376181407 na temelju odredbe članka 15. točke 2. i članka 8. stavaka 1. i 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga („Narodne novine“ broj 140/05 i 12/12), članaka 78. i 97. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13) u postupku posrednog nadzora pokrenutom po službenoj dužnosti nad poslovanjem leasing društva Mobil Leasing d.o.o., Zagreb, Kovinska 5, OIB: 17080997510, zastupanom po predsjednici uprave Ivani Balenović, OIB: 32528617415 i članu uprave Mirku Šerbediji, OIB: 94107328100, na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 21. lipnja 2022. donosi

RJEŠENJE

Društvu Mobil Leasing d.o.o., Zagreb, Kovinska 5, OIB: 17080997510, radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, nalaže se:

1. u roku od 15 dana od dana zaprimanja ovog Rješenja donijeti novi ili izmijeniti postojeći akt kojim su određene naknade koje se obračunavaju u ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim s primateljima leasinga koji imaju status potrošača na način da isti bude usklađen s odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“ br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15 i 52/16) u dijelu propisivanja naknade za obradu ugovora te ga s danom donošenja učiniti javno dostupnim objavom na internetskoj stranici i na pogodnom mjestu u poslovnim prostorijama kao i dosljedno primjenjivati u praksi.

Kao dokaz o izvršenju ovog naloga, društvo Mobil Leasing d.o.o., Zagreb, Kovinska 5, dužno je u roku od 30 dana od zaprimanja ovog Rješenja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti Izvješće o poduzetim mjerama zajedno s:

- od strane Uprave donesenim novim ili izmijenjenim aktom kojim su određene naknade koje se obračunavaju u ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim s primateljima leasinga koji imaju status potrošača,
- kalkulacijom stvarnog troška obrade ugovora o leasingu,
- mišljenjem internog revizora o provedbi naloga iz ove točke ovog Rješenja,
- drugim dokazima koji potvrđuju izvršenje naloga iz ove točke ovog Rješenja.

2. u roku od 30 dana od zaprimanja ovog Rješenja dostaviti pisano očitovanje Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga o aktivnostima koje je poduzelo prema svim primateljima leasinga kojima su obračunate i naplaćene naknade za prijevremenu otplatu ugovora o leasingu protivno odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“ br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15, 52/16).

O b r a z l o ž e n j e

Na temelju članka 78. Zakona o leasingu („Narodne novine“ broj 141/13; dalje u tekstu: Zakon), a uzimajući u obzir dokumentaciju zaprimljenu u sklopu predmeta KLASA: 973-04/21-02/09, ovlaštene osobe Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) obavile su po službenoj dužnosti posredni nadzor nad poslovanjem društva Mobil Leasing d.o.o. (ranije Mercedes-Benz Leasing Hrvatska d.o.o.), Zagreb, Kovinska 5, OIB:

17080997510 (dalje u tekstu: Društvo) po predmetu nadzora obračuna naknada po ugovorima o leasingu.

O obavljenom posrednom nadzoru dana 4. svibnja 2022. sastavljen je Zapisnik o obavljenom nadzoru, KLASA: UP/I 993-06/22-01/10, URBROJ: 326-01-50-52-521-22-2 (dalje u tekstu: Zapisnik). Društvu je omogućeno ostvariti i zaštititi svoja prava i pravne interese sukladno članku 88. stavku 2. Zakona, a u svezi s člankom 92. stavkom 3. Zakona na način da je imalo pravo uložiti prigovor na Zapisnik, odnosno dostaviti eventualne primjedbe uz koje je bilo dužno priložiti dokumentaciju kojom dokazuje osnovanost navoda. Društvo je dana 13. svibnja 2022. dostavilo podnesak naslova „Posredni nadzor – zaključak od 04.05.2022.“ (dalje u tekstu: Prigovor).

U predmetnom nadzoru obračuna naknada po ugovorima o leasingu utvrđene su dalje opisane nepravilnosti i nezakonitosti.

1. Kao akte kojim je reguliran obračun naknada i troškova od 1. siječnja 2020. Društvo je dostavilo dokumente naziva:

- „CJENIK TROŠKOVA USLUGA I NAKNADA MERCEDES-BENZ LEASING HRVATSKA d.o.o. VERZIJA 17 (vrijedi od 14.11.2016. do ...)“ (dalje u tekstu: Cjenik naknada 17.) u primjeni od 14. studenog 2016. do 30. travnja 2021. (usvojen od strane Uprave Društva dana 14. studenog 2016.),
- „CJENIK TROŠKOVA USLUGA I NAKNADA MERCEDES-BENZ LEASING HRVATSKA d.o.o. VERZIJA 18 (vrijedi od 1.5.2021. do...)“ (dalje u tekstu: Cjenik naknada 18.) u primjeni od 1. svibnja 2021. (usvojen od strane Uprave Društva dana 1. svibnja 2021.).

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju Hanfa je utvrdila da Društvo nema usvojen poseban cjenik naknada za ugovore o financijskom leasingu sklopljene s potrošačima. U dostavljenim cjenicima naknada nije izričito propisano da se primjenjuju i na primatelje leasinga koji imaju status potrošača već su navedene iznimke za fizičke osobe. Iz navedenog je Hanfa zaključila da se cjenici naknada odnose i na ugovore o financijskom leasingu sklopljene s primateljima leasinga koji imaju status potrošača.

Cjenikom naknada 17. koji je u bio primjeni od 14. studenog 2016. do 30. travnja 2021. bila je propisana naknada za odobrenje zahtjeva za financiranje osobnih i dostavnih (kombi) vozila (točka 1.1.) i naknada za odobrenje zahtjeva za financiranje teretnih vozila i autobusa (točka 1.2.) u iznosu od 1,5% od neto vrijednosti vozila. Iste naknade su Cjenikom naknada 18. koji je u primjeni od 1. svibnja 2021. propisane u iznosu od 0,99% od neto vrijednosti vozila.

Iz navedenih cjenika naknada je razvidno da je Društvo naknadu za obradu ugovora propisalo u varijabilnom (postotnom) iznosu koji ovisi o vrijednosti objekta leasinga.

S obzirom da se navedeni cjenici naknada odnose i na ugovore o financijskom leasingu sklopljene s potrošačima, obračun naknade za obradu ugovora trebao bi biti usklađen sa odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju („Narodne novine“ br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15, 52/16; dalje u tekstu: ZOPK). Člankom 2. stavkom 1. točkom 7. ZOPK (koji se odnosi i na ugovore o financijskom leasingu sklopljene s potrošačima) je propisano da naknade na odobrene kredite moraju biti vezane uz stvarni trošak odobravanja kredita. Slijedom navedenog, naknada za obradu ugovora o financijskom leasingu koji je sklopljen s potrošačem trebala bi odražavati stvarne troškove koji su nastali za Društvo prilikom odobravanja tog ugovora.

Hanfa je utvrdila da propisivanje obračuna naknade za obradu ugovora o financijskom leasingu sklopljenim s potrošačem u varijabilnom iznosu (1,5% odnosno 0,99% od vrijednosti objekta leasinga) može dovesti do toga da obračunata naknada ne predstavlja odraz stvarnih troškova pružanja usluge odnosno do toga da primatelji leasinga za istu uslugu plaćaju različitu naknadu (pri čemu Društvo za pružanje navedene usluge ima iste ili slične troškove).

Provjeru obračuna naknada za obradu ugovora Hanfa je provela na četiri ugovora o financijskom leasingu koji su sklopljeni s potrošačima. Nadzorom je utvrđeno da je Društvo po

navedenim ugovorima primateljima leasinga obračunalo naknadu za obradu ugovora u varijabilnom iznosu od 1,5% koji je (osim kod jednog ugovora) propisan u tom trenutku važećim Cjenikom naknada (verzija 17.).

Društvo se u tijeku nadzora očitovalo da trošak obračuna naknade za obradu ugovora uzima u obzir stvaran trošak naknade za obradu ugovora koji se izračunava na način da se prosječni dnevni trošak radnika množi s ukupnim vremenom potrebnim za aktivaciju ugovora te se tako dobiva prosječni trošak obrade ugovora. Kako bi se zadovoljilo načelo razmjernosti, Društvo navodi da je iznos naknade vezan uz cijenu objekta leasinga te da prosječan trošak obrade ugovora podijeljen s prosječnom vrijednošću objekta leasinga daje prosječan trošak naknade za obradu ugovora od 1,5 %. No Društvo dodaje kako planira revidirati cjenik u dijelu koji se odnosi na naknade na odobrena financiranja putem financijskog leasinga, za ugovore kojima je vrijednost niža od 1 milijun kuna, na način da se potrošačima iskazuje fiksna naknada za obradu ugovora, kako se navodi u članku 2. stavku 1. točki 7. ZOPK-a.

Društvo je dostavilo kalkulaciju stvarnog troška obrade koji po izračunu Društva iznosi 1,5% od neto vrijednosti objekta leasinga. Uvidom u navedenu kalkulaciju Hanfa se nije mogla uvjeriti u ispravnost elemenata koji su uzeti u obzir prilikom izračuna stvarnog troška.

U prilog upitne ispravnosti navedene kalkulacije stvarnog troška obrade ide činjenica da je dana 1. svibnja 2021. Društvo navedenu naknadu smanjilo sa 1,5% (Cjenik naknada (verzija 17.)) na 0,99% neto vrijednosti vozila (Cjenik naknada (verzija 18.)) kao i činjenica da Društvo namjerava revidirati cjenik naknada na način da obračun naknade za obradu ugovora uskladi s odredbama ZOPK.

S obzirom na upitnu ispravnost kalkulacije stvarnog troška obrade ugovora te da Društvo potrošačima obračunava visoke iznose naknada, Hanfa se nije mogla uvjeriti da naknada za obradu ugovora koju je Društvo obračunavalo potrošačima odgovara stvarnom trošku koji je nastao za odobrenje tih ugovora kako to nalaže ZOPK.

Društvo u Prigovoru navodi kako je Hanfi u tijeku nadzora dostavilo pojašnjenje utvrđivanja stvarnog troška naknade za odobrenje zahtjeva za financiranje. Društvo navodi da su u dostavljenu kalkulaciju stvarnog troška osim troškova radnika uključeni i ostali troškovi. Dodaje kako primateljima financijskog leasinga prije samog sklapanja ugovora o financijskom leasingu unaprijed iskazuje efektivnu kamatnu stopu koja sadrži i trošak obrade ugovora te da on ima mogućnost izbora leasing društva na temelju visine jasno iskazanog parametra efektivne kamatne stope. No zaključno Društvo navodi kako očekuje da će modifikacijama te planiranim automatizacijama dijela procesa dodatno smanjiti određene troškove te će u što kraćem roku revidirati Cjenik naknada i dodatno ga prilagoditi odredbama ZOPK.

Navode Društva kako namjerava revidirati cjenik naknada kako bi ga prilagodio odredbama ZOPK Hanfa smatra potvrdom nalaza iz Zapisnika.

Slijedom utvrđenih nepravilnosti u nadzoru te očitovanja Društva iz Prigovora, u kojem Društvo najavljuje izmjenu Cjenika naknada, Hanfa smatra da je potrebno izmijeniti postojeći Cjenik naknada ili donijeti posebni cjenik naknada koji bi se primjenjivao na ugovore o financijskom leasingu s potrošačima, a koji će biti usklađeni s odredbama ZOPK na način kako je to naloženo u točki 1. Izreke Rješenja.

2. Hanfa je nadzorom utvrdila da je Cjenikom naknada (verzija 17.) koji je bio važeći u razdoblju od 14. studenog 2016. do 30. travnja 2021., pod točkom 6.1. bila propisana naknada za prijevremeno zatvaranje ugovora bez nove ponude/ugovora u iznosu 3,5% od preostale neto glavnice po ugovoru (minimalno 100 EUR). Cjenik naknada (verzija 18.) koji je u primjeni od 1. svibnja 2021. propisuje identičnu naknadu u identičnom iznosu s napomenom da se ista ne odnosi na fizičke osobe za financijski leasing. Iz tako formulirane odredbe Hanfa zaključuje da se naknada za prijevremeno zatvaranje ugovora odnosi i na naknadu za prijevremeno zatvaranje ugovora zbog prijevremene otplate. Iz navedenog je razvidno da je Društvo do 30. travnja 2021. u cjeniku naknada imalo propisano da u ugovorima o financijskom leasingu koji

su sklopljeni s potrošačima može obračunati naknadu za prijevremenu otplatu u visini 3,5% preostale glavnice.

S obzirom da se navedeni Cjenik naknada odnosio i na ugovore o financijskom leasingu sklopljene s potrošačima, obračun naknade za prijevremenu otplatu trebao je bi biti usklađen sa odredbama ZOPK. Prijevremena otplata ugovora o financijskom leasingu sklopljenog s potrošačem propisana je člankom 16. ZOPK. Stavkom 1. članka 16. ZOPK je propisano da potrošač ima pravo u svakom trenutku ispuniti djelomice ili u cijelosti svoje obveze iz ugovora te da (stavak 2.) u slučaju prijevremene otplate kredita vjerovnik ima pravo na pravednu i objektivnu naknadu za moguće troškove izravno povezane s prijevremenom otplatom kredita, pod uvjetom da je kredit prijevremeno otplaćen u razdoblju tijekom kojega se primjenjivala fiksna kamatna stopa. Stavkom 3. navedenog članka je propisano da iznos naknade ne smije premašiti 1% iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje ako je razdoblje između dana prijevremene otplate i roka dospeljeća iz ugovora o kreditu dulje od godinu dana. Ako je to razdoblje kraće od godine dana, iznos naknade ne smije premašiti 0,5% iznosa kredita koji se ranije otplaćuje. Stavkom 5. je propisano da vjerovnik može tražiti naknadu samo pod uvjetom da iznos prijevremene otplate premašuje 75.000,00 kuna unutar 12 mjeseci dok je stavkom 6. propisano da iznos naknade ne smije prelaziti iznos kamata koje bi potrošač platio tijekom razdoblja između dana prijevremene otplate kredita i dana prestanka ugovora o kreditu.

Slijedom navedenog, odredba Cjenika naknada (verzija 17.), koji je bio važeći u razdoblju od 14. studenog 2016. do 30. travnja 2021., kojom je bila propisana mogućnost obračuna naknade za prijevremenu otplatu u ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim s potrošačima u iznosu 3,5% preostale neto glavnice, bila je protivna članku 16. ZOPK-a u kojem su jasno propisani kriteriji i iznosi po kojima vjerovnik ima pravo na pravednu i objektivnu naknadu za troškove povezane s prijevremenom otplatom, jer je ovako propisani način omogućavao Društvu obračun naknade u iznosu višem od onog propisanog ZOPK.

Provjeru načina obračuna naknade za prijevremenu otplatu Hanfa je izvršila na pet ugovora o financijskom leasingu koji su sklopljeni s potrošačima u razdoblju od 1. siječnja 2020. do 30. lipnja 2021. godine. Nadzorom je utvrđeno je da je kod svih ugovora naknada obračunata u iznosu od 3,5% od preostale glavnice kako je to bilo propisano tada važećim Cjenikom naknada.

S obzirom da su navedene odredbe Cjenika naknada (verzija 17.) koje reguliraju prijevremenu otplatu suprotne odredbama ZOPK te da je Društvo obračunalo naknada sukladno navedenom cjeniku jasno je da je Društvo obračunalo naknade za prijevremenu otplatu suprotno odredbi članka 16. ZOPK. Nadzorom je utvrđeno da kod četiri ugovora (od pet ugovora uzetih u uzorak) Društvo nije imalo pravo naplatiti naknadu za prijevremenu otplatu jer su dva ugovora sklopljena s promjenjivom kamatnom stopom, a kod druga dva ugovora je iznos prijevremene otplate bio manji od 75.000,00 kuna. Kod jednog ugovora (fiksna kamatna stopa, iznos prijevremene otplate veći od 75.000,00 kuna, razdoblje između dana prijevremene otplate i roka dospeljeća iz ugovora o leasingu kraće od godinu dana) Društvo je imalo pravo naplatiti naknadu za prijevremenu, ali ne u iznosu od 3,5% već u iznosu od 0,5% preostale glavnice.

S obzirom da je Hanfa je utvrdila nepravilnosti u obračunu i naplati naknada za prijevremenu otplatu ugovora na svim ugovorima uzetim u uzorak očito je da se radi o sustavnom postupanju Društva.

Slijedom navedenog, nadzorom je utvrđeno da je Društvo primateljima leasinga koji imaju status potrošača obračunalo naknade za prijevremenu otplatu suprotno članku 16. ZOPK te je takvim postupanjem oštetilo primatelje leasinga. Takvim obračunom naknade za prijevremenu otplatu Društvo odnosno članovi njegove uprave nisu postupali savjesno i pošteno u skladu s pravilima struke i najboljim interesima primatelja leasinga te se nisu pridržavali drugih zakona kojima se uređuje poslovanje leasing društava (ZOPK), a kako je to određeno člankom 43. Zakona.

Društvo u Prigovoru navodi kako je još 1. svibnja 2021. izvršilo promjene Cjenika naknada, na način da je za primatelje leasinga kao potrošače u financijskom leasingu, predvidjelo da takvim primateljima leasinga neće obračunavati naknadu kod prijevremene otplate leasinga te je takav izmijenjeni cjenik dostavljen Hanfi u tijeku nadzora.

Hanfa navode Društva smatra potvrdom nalaza iz Zapisnika.

Slijedom navedenog, Hanfa je odlučila da je Društvo dužno dostaviti pisano očitovanje Hanfi o aktivnostima koje je poduzelo prema svim primateljima leasinga kojima su obračunate i naplaćene naknade za prijevremenu otplatu ugovora o leasingu protivno odredbama članka 16. ZOPK, a kako je to naloženo u točki 2. izreke ovog Rješenja.

Na temelju rezultata cjelokupnog postupka, provedenog na temelju odredbe članaka 78. Zakona, a sukladno članku 9. i 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“ broj 47/09 i 110/21, dalje u tekstu: ZUP), odlučeno je kao u izreci Rješenja, a sve uzimajući u obzir da se time u većoj mjeri nego što je to nužno ne ometa redovito poslovanje Društva, sve u skladu s načelom zaštite prava stranaka i javnog interesa iz članka 6. ZUP-a.

Odlučujući o dužini rokova u kojima je Društvo dužno postupiti po Rješenju, Hanfa je uzela u obzir prirodu i obujam obveze te ocijenila da je navedeni rok za izradu i dostavu izvješća Hanfi primjeren i logičan sukladno članku 79. stavku 2. ZUP-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu u Zagrebu u roku od 30 dana od dana primitka ovog Rješenja.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman

KLASA: UP/I 993-06/22-01/10
URBROJ: 326-01-50-52-521-22-5

Zagreb, 21. lipnja 2022.